

*Kdo má rád strofy, ten má rád i katastrofy; kdo je pro pomníky, musí být i pro ruiny.
Le Romantisme fasciste*

Autor: Karel Veliký

A vše, i černě, vše jasně plálo... poslední dějství „**fašistické romantiky**“

Přeludný, děsivý, nepravděpodobný je zástup, hrnoucí se jak v pomatení do Sigmaringenu, kde se v osudovém očekávání smutného a hrůzného konce vytrácejí nejenom vize, plány, touhy a sny, ale nakonec i vzájemné ohledy těch, kteří jimi žili a více či méně je roky sdíleli.

vyšokovaný lidi ze Štrasburku, óbrzáložníci z Landsturmu, utečenci z Vlasovovy armády, vyhnanci z bombardovaného Berlína, vyděšený uprchlíci z Litvy, defenestrováný z Královce, „dobrovolně nasazený“ odevšad, jeden přísun za druhým, tatarský dámy ve večerních róbách, umělci z Drážďan... tohle všechno zalezalo do všech možných děr a příkopů všude na Zámku... kempovali i na svazích u Dunaje... k nim ještě všichni ty vyděšený z Francie, Toulouse, Carcassonu, Bois-Colombes, co na ně pořádali hon frekventanti odboje... a k tomu dál rodiny Milicionářů, a čerství odvedenci z NSKK (...) tohle všechno se sem hrnulo po celejch familiích, s dětma všeho věku, obrovským rancema, sadama nádobí, kouskama ploten a hladovým žaludkem... Sigmaringen byl cosi jako „přístav evropských vraků“... myslím tím celý město, hradby, ulice i nádraží...

veškerý strakatiny, kamufláže, hadry, původy, ten barbarskej cirkus, plný chodníky, nábřeží i krámy... (s. 263)

Sigmaringen, městečko či (dříve) spíš podhradí na horním toku Dunaje v Bádensku-Wüttermbersku, asi sto kilometrů jihovýchodně od Štrasburku, se stal nejzazší iluzorní baštou, posledním bezvýhodným útočištěm, kam se na německý popud a pod tlakem postupujících spojeneckých vojsk z Francie stáhli ti, kdo řídili Vichy i ti, kdo věřili a bojovali za nacionálně-socialistickou Evropu pod německým vedením.

Na konci prosince teda nastala chvíle velkého „halali“ na collabos... Všefanatický Čistky! (...) čtyřicet milionů staženejch prdelí se začalo mstít (...) a co kdyby Hitler vyhrál? ... dal by se Aragon k SS? (s. 45, 50-51)

Je tu maršál Pétain se svými ministry a úředníky, jsou tu s Němci spolupracující pařížští politici, spisovatelé, novináři a vzdělanci, nechybí ani umělci. Dále milicionáři a francouzští esesmani, mnoho pracovníků – dělníků a jiných zaměstnanců z německých závodů i zemědělské výroby, pracovníků víceméně dobrovolných, germanofilové z přesvědčení, kolaboranti z donucení, oportunistu i svaté víry, všichni teď „kompromitovaní“. Mnozí jsou tu s celými rodinami. Přitáhl sem ale i polosvět drobných donašečů, nebezpečných konfidentů, prostitutek profesionálních i příležitostných, zlodějíčků, velkošmelinářů, nejrůznějších podfukářů a zkrachovalých prospěchářů, vždycky jako mrchožrouti kroužící a proplétající se mezi poraženými.

šedý eminence, malí hajzlíci, ruka ruku myje, akademici nebo třetí stav, plurosexuálové, rigoristi nebo kuplíři, požírači smaženejch housek nebo hostií, vždycky nejlíp vědí, co bude, a pokaždé vstanou z popela, od století ke století...kontinuita Mocí!... hledáte trochu nějakýho jedu?... nějakou listinu?...ten velkej svícen?... nebo ten malej budoár? toho baculatýho lokaje?... máte ho mít! stačí mrknout! a je tu! (s. 242)

Hlavní „štáb“ francouzské exilové politické reprezentace sídlí ve zdejším zámku rodu Hohenzollernů. Činnost exilu jako by se omezovala na okázalé formalismy a pořádání banketů za účasti německých důstojníků branné moci a SS. Pro tyto pompézní akce prý byla příznačná zvláštní **přízračná atmosféra**, asi taková, jakou ve svém filmu *Soumrak bohů* (1969), odehrávajícím se z valné části na rodinném sídle velkopřůmyslníků, kteří se připojili k *nazis*, vykouzil svou (wagnerovskou operou) inspirovanou režii Luchino Visconti. Pod zámkem jsou v zabavených hotelích a penzionech ubytováni další prominenti. Ostatní nocují, kde se dá – všude kolem. Městečko, jako by vylidněné od domácích, je přeplněné příchozími, vznikla tu celá francouzská kolonie. V ulicích je možné zaslechnout hádky ve všemožných

francouzských žargonech a nářečích, zahlédnout krádeže z povolání i ze zoufalství, je cítit pach tísně, dýmu, strachu a násilí. Spojenecká vojska se den za dnem blíží a strašlivě hlučné přelety i ničivé nálety jejich bombardérů se v okolí opakují se strojovou pravidelností.

Soumrak bohů

Že ten můj Sigmaringen není žádná sláva?... bylo to pitoreskní hnízdo!... připadali jste si jak v operetě... dekor za všechny prachy. (s. 117)

Není od věci, když už jsme u turistických atrakcí, abych vám něco řekl o těch

pokladech, hromadách tapisérií, dřevěného táflování, nádobí, zbraní... trofeje, brnění, korouhve... co poschodí, to muzeum... a k tomu bunkry pod Dunajem, opancéřovaný tunely... (s. 122)

Znal jsem tedy Zámek, jak svý boty, každěj kout, ale to není nic ve srovnání s Lili. Lili tu byla jako doma! Zнала každou skrýš a každěj labyrint! Falešný tapiserie, co se jima dalo projít, velký apartmány, budoáry, skříně s trojitým dnem, točítý schody... všechny falešný východy, všechny kličky a změť odpočívadel!... záhady horem dolem... Zámek, kde by se člověk doopravdy ztratil... dílo celých staletí Hohenzollernů... v nejrůznějším stylu!... Barbarosa, renesance, baroko, secese... (s. 125)

Viděl jsem Pétainovo apartmá... jeho sedm salonů v šestém obvodu... a taky jsem viděl, jak ve třetím obvodu bydlel Gabolde (...) a co teprve Lavalovo bydlení v druhém obvodě!... empír... včely, orlice... dokonalá Epocha!... na tak dokonalej samet už nenarazíte...(s. 128)

Na Zámku byla spousta lidí! Ve všech patrech!... čtrnáct ministrů, a k tomu Brinon... patnáct generálů... sedm admirálů... a jedna hlava státu!... štáby a jejich suity!... (s. 138)

Ze zámku tyčícího se nad nálety ničenou krajinou se linou tóny hudby, halas hostů a provolání hostitelů. „Lid“ v podzámčí skřípe zuby nejen obavami z budoucna, ale také hněvem, popř. hučí závistí – jako vždy je ze zámeckých „her“ za zdmi nápadně luxusních salonů a okázalých komnat vyloučen. Klepy obslužného personálu a nabuzená lidová představivost plodí temné či lechtivé obrázky z opulentních hostin, freskami zdobených chodeb, parfémovaných alkoven a ložnic. Obě skupiny, jak těch nahoře, tak těch zdola, kolísají mezi deziluzí z údajně „nepřemožitelné Říše“ a iluzí o „tajné zbrani“, která střet ještě zvrátí v její prospěch.

.... tenhle Hoffmann a Abetz se jídla ani nedotknou, budou čekat až vypadnu! věděli, co se vykládá mezi sedlákama, že všichni ti ministři, Botschafteri a generálové si za těma urozenýma zdma dávaj pěkně do trumpety! samý flámy a žranice! ráno! v poledne! večer! pečeně! šunky! kaviár! masový závitky!... a sklepy vyskládaný šampaňským! (s. 243)

mezi lidma musely kolovat [i] dobrý zvěsti!... třeba to jak ze Zámku rozhlásili, že hodlají s plebsem pojít!... dokonce osobně! Prostě jen tak! U padacího mostu!... je jasné, že takové zprávy nepadnou na hluchou půdu! U padacího mostu byly davy!

čekáme... na co vůbec?... na Ježíška?... na velký povstání valhalský?... na rytíře Siegfriedova grálu? (s.135)

Společně s tlachaly, ctižádostivci a prospěcháři, jimž „to prostě nevyšlo“, neboť se kdysi přidali na nesprávnou, tj. nyní poraženou stranu, a kteří s nadcházejícím koncem odhazují poslední masky v nejpodlejších a nejubožejších pletichách, jsou tu i lidé, kteří opravdu věřili, poslouchali a bojovali a kteří přes rozčarování a neodvratně se blížící pohromu zůstali věrní: svému vidění světa, principům, idejím a hodnotám, na nichž je zakládají, vlastnímu přesvědčení i způsobu žití – to je důležité mít na paměti. Připomínat si muže a ženy, kteří s hrdostí „šli až do konce“. „Jste věrní hrdosti Odboje, tak jako já jsem věrný hrdosti Spolupráce,“ napíše Drieu La Rochelle za všechny před svým dobrovolným odchodem z pozemského života.

Leclercova armáda, už je ve Štrasburku... se svejma odbojářema a negrama... to vám řeknou lidi, co sem choděj!... ti, co je vyhnali, utečenci, s očima navrch hlavy!... co viděli!... hromadný stínání hlav!...šmik šmik! Leclercovi Senegalci!... krev chlístala proudem, celý potoky!... tohle tady tu můžeme čekat každou chvíli!... (s. 142) Jestli Hitler padne, tak vás to nemine! (s. 155)

Tihle lidé jsou hlavně mezi vzdělanci, literáty, novináři a samozřejmě vojáky či milicionáři, ale najdou se i mezi politiky, úředníky a dělníky. Spolupracovali s Němci z nejrůznějších důvodů,

každý ale s vlastním snem, iluzí a nakonec dramatem: jsou mezi nimi pacifisté, toužící po jednotné Evropě bez válek, ti, kteří snili o tom, že Evropa se konečně zbaví zhoubného vlivu Anglie, s její politikou rovnováhy (po staletí ve vlastním zájmu rozeštvávající jakékoli kontinentální sblížení), muži hodlající zastavit pronikání „asiatského bolševismu“ do Evropy, chtějící ji zbavit jha židovského finančnictví a jím stále více ovládaného „veřejného mínění“ pomocí tisku, reklam a od dvacátých let prudce rostoucího „šoubyznysu“, „staří“ i noví socialisté, věřící v nemarxistický „evropský socialismus“, „staří“ nacionalisté, bojující za důstojné postavení svého národa v nové Evropě, i noví nacionalisté evropští. Zkrátka ti, kdo jako Robert Brasillach chtěli spoluprací zachránit svou poraženou a poníženou vlast, kterou principy, myšlenky a hodnoty demo-liberalismu dovedly až k propasti, kdo jako Louis-Ferdinand Céline spatřovali v německé nadvládě lék na francouzskou dekadenci – onu frivolní Francii kavárniček, divadel a kin, v níž se rodí málo dětí a veřejné mínění stále více určuje Žid, resp. jeho zájmy. Kdo jako Drieu La Rochelle předvíдали další velmocenský vzestup USA a SSSR a uvěřili, že jen evropský blok pod německým vedením mu bude moci odolávat.

... ale z Národního socialismu vždycky něco přetrvá! naše myšlenky zas nabudou na síle!... na někdejší síle!... zaseli jsme, Céline! zaseli! prolévali krev!... šířili myšlenky!... lásku!

Vůbec nic, Abetzi! absolutně nic!... přijdete na to!... jen vítězové píšou Dějiny!... ty vaše dějiny budou jen děvky historie. (s. 244-245)

Poznámka DP:

Náš text ilustrují úryvky z románu *Od zámku k zámku* (Brno 1996, přel. A. Kareninová); Céline v něm důsledně místo Sigmaringen píše Siegmaringen. Otto Abetz byl zástupcem říšské vlády v obsazené části Francie.